

אמרות טהורות

מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פנימי

מטות מסעי

תשפ"ג • גליון ס"ז

בשיתוף:

לחיזוק קנין אישי בתורה

a038009090@gmail.com • 03-800-9090

לתרומות והנצחות ולקבלת הגליון במייל: biz1441441@gmail.com

יו"ל ע"י

מכון בארות יצחק זוטשקא

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לשמיעת שיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, ועדכונים מחצר הקודש,

מערכת זוטשקא: 072-3181866

פרשת מטות מסעי

ליל שבת קודש (מטות) תשפ"ב

מ"מ רשות נתנה לנו להתבונן דרך לימוד מוסר השכל. דהנה ידוע מ"ש בערבי נחל (פ' שלח) דארץ ישראל נכבשה בכח התורה, כי פנימיות קדושת ארץ ישראל היא קדושת התורה, ולכן כאשר שכחו כמה הלכות בימי אבלו של משה לא יכלו לכבוש את קרית ספר, וכאשר החזירן עתניאל בן קנז בפלפולו שוב יכלו לכבוש את העיר.

והנה כאשר נכנסו ישראל לארץ הקודש הי' זאת כדי לחיות שם באמונה בהשגחת השי"ת, אשר עיניו פקוחות עלי' מראשית שנה עד אחרית שנה, ושם אין שום מלאך ומזל אלא השי"ת בכבודו ובעצמו ולשם כך נתנו המצות התלויות בארץ. ומצות ביכורים, השייכות בזמן תחילת הבשלת הפירות והן מגלות את מלכותו ית"ש, שהוא נתן את האדמה והוא המטיר את המטר והבשיל את הפירות. וכן מצות שמיטה באה להזכיר שאנו סמוכים אצל שלחנו של מקום והוא המושל והשליט בכל הארץ, וזהו שקראוה (בבא מציעא ל"ט). "אפקעתא דמלכא" שעי"ז שבמשך שנת השמיטה הוא מפקיע מעצמו את שדהו, בזה הוא מגלה מלכותו ית"ש.

ובספה"ק ישמח משה (פרשת כי תבא) כתב דעיקר מעלת ארץ ישראל שהיא זבח חלב ודבש, היינו שאוירא דארץ ישראל מחכים ואפשר לזכות שם לסודות התורה המשולות לדבש וחלב, כמאז"ל (חגיגה י"ג). עה"פ (שיר השירים ד' י"א) "דבש וחלב תחת

הפרשה מתחלת בעניין חומר נדרים והפרת נדרים, ובסופה פרשת בני גד ובני ראובן שבקשו לנחול מעבר לירדן, והנה משה רבינו ע"ה בקש למנעם מתחילה מצד "האחיכם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה", אבל גם לאחר שתירצו עצמם וקיימו בנפשם כל מה שנתחייבו הנה במדרש רבה (במדבר כ"ב ט') מבואר דלא נתרצה להם הקב"ה בשלימות, וקראו אותה ע"ש הפסוק (משלי כ' כ"א) "נחלה מבהלת בראשנה ואחריתה לא תברך", ועקב כך גלו מעל אדמתם קודם כל ישראל (שם ד'), ובמדרש (שם) כתוב דעשירות הוא דבר המתקיים כשהוא מתנת שמים ובא בכח התורה, ואצל בני גד ובני ראובן הי' חסר ענין זה לכן לא נתקיים עושרם בידם.

וצריך ביאור מה הי' חסר בכח התורה בנחלת בני גד ובני ראובן ומדוע לא חשיב מתנת שמים רק כאילו חטפו בעצמם, וגם מה הי' פשעם שנענשו לגלות קודם כל ישראל, והרי גם ארץ סיחון ועוג נתקדשה בקדושת ארץ ישראל, ורק לענין ביכורים דעת רבי יוסי הגלילי שאין מביאים ביכורים משם משום שאינה זבת חלב ודבש, ומדוע נענשו במה שבקשו להשאר מעבר לירדן לאחר שמסרו נפשם למען ישראל.

ונראה לבאר בזה בדרך אפשר, ואע"פ שאין לנו שום השגה בחטאי דור דעה ובפרט באותם גיבורי חיל שיצאו חלוצים לפני מחנה ישראל במסירות נפש מופלגת,

בארץ ישראל גופא. וידועים דברי הב"ח (או"ח סי' ר"ח) על הברכה "לאכול מפרי" ולשבוע מטובה", שפירות ארץ ישראל יונקים מקדושת ארץ העליונה ולזה נשתוקק משה רבינו, וזה עולה בקנה אחד שקדושת התורה גנוזה בהן.

והנה מה שבעוון שמיטה גלו ישראל מארצם, לפי שבארץ ישראל יש להיות סמוך על שולחן המלך ולא להרגיש בעל הבית, ומי שאינו משמט שדהו בשמיטה הרי חסר לו עיקר יסוד ושורש מצות ישוב ארץ ישראל.

אכן בארץ סיחון ועוג שאינה זבת חלב ודבש וחסר בה אורא בארץ ישראל מחכים הי' חסר (ה) יותר הרגשת מתנת שמים, כי רק כאשר הארץ נכבשת בכח התורה אפשר יותר להשיג מעלה זו, וממילא בהכרח נתמלאה הסאה של הרגשת כוחי ועוצם ידי בנחלת בני גד וראובן לפני שאר שבטי ישראל, ועל כן גלו לפני כולם.

והתיקון לזה הוא שנתבונן יותר בשנת השמיטה בכח "אפקעתא דמלכא" ודלית לן מגרמן כלום, ונסמוך על שולחן המלך כי אין נגרע משלחן המלך מאומה, וממילא הוא ית' מצוה את ברכתו לשנת השמיטה מאוצרו הטוב. ובכח אמונה זו שנכניס אל ליבנו נתקן את פגם ה"נחלה מבוהלת" ונקרב את הגאולה במהרה.

ובהנ"ל יונח לנו במה שדרשו רז"ל שבנות צלפחד נטלו חלקן גם מעבר הירדן, ובישמח משה ביאר שמה שבקשו נחלתן תיכף אחר מלחמת סיחון ועוג, משום שבקשו לנחול שם עם חצי שבט מנשה, ורז"ל שבחו את חכמתן וצדקתן ולא מצאנו

לשונך". ויתכן שעיקר הכח לחיות בארץ ישראל באמונה ברורה בהשגחה השי"ת, הוא מחמת אורא דארץ ישראל שגדושה בחכמת התורה הקדושה, והתורה הוא חכמתו ורצונו של השי"ת והיא מביאה את האדם לאמונה טהורה ובהירה בהשגחתו ית"ש.

ובזה מוכן מה שבאוה"ח הק' פירש בפרשת ביכורים רמזים על התורה הק', "ושמת בטנא" (דברים כ"ו ב') טנ"א בגימטריה ס' מסכתות, "ושמחת בכל הטוב" אין טוב אלא תורה (אבות ו' ג'), כי פנימיות קדושת פירות ארץ ישראל היא חכמת התורה, ועיקר שמחת הקרבת ביכורים היא החלק של התורה הנובע מהם.

והנה המשנה בביכורים (פרק א' מ"י) כתבה דארץ סיחון ועוג אינה זבת חלב ודבש, ולפיכך לדעת רבי יוסי הגלילי אין מביאין ממנה ביכורים. ולפ"ד הישמח משה אע"פ שנתקדשה בקדושת ארץ ישראל מ"מ אין בה קדושת אורא דא"י המחכימה בתורה"ק, ולכאו' גם כיבושה לא הי' בכח התורה דייקא ככיבוש ארץ ישראל גופא. וממילא אע"פ שיש בה ג"כ קדושה ע"י קיום מצות התלויות בארץ אבל עדיין חסר בה כמה דברים עיקרים, וכן מה שאין מביאין ממנו ביכורים לרבי יוסי הגלילי, לפי שאין בפירותיה השפעת ביכורי חידושי תורה, וממילא גם חסר בה הרגשת "עיני ה' אלוקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה" (דברים י"א י"ב) שזה מושפע רק מכח התורה.

ובזה יובן מה שהי' משה רבינו משתוקק להכנס לארץ ישראל דייקא, אע"פ שנטמן בחלק בני ראובן שנתקדש ג"כ בקדושת ארץ ישראל, אלא שמה רבינו נשתוקק לתורת ארץ ישראל שישנה דייקא

כאשר עדיין לא נתקדשו אפילו בקדושת תוספת ארץ ישראל. ובאוהב ישראל וכן באור לשמים פירשו, "בנו לכם ערים לטפכם" שהוא מלשון "עיר וקדיש" הרומז למלאכים, שצריך לדאוג למלאכים שישמרו על הטף באותן שנים, עש"ב כל אחד לפי דרכו.

ומה שלא חששו בני גד ובני ראובן לחסרונות של ארץ סיחון ועוג, הן בענין "אורא דא"י מחכים" והן בענין הרגשת עיני ה' המשגיח על הארץ והן על הטף שנשארים שם י"ב שנה, אולי י"ל עפ"י מ"ש באור לשמים (בפרשתן) בשם סידור האריז"ל ד"מ'מכון ש'בתו ה'שגיח" (תהילים ל"ג י"ד) ר"ת מש"ה, וביאר שהשי"ת מסר השגחתו שיהי' ע"י הצדיק. וידוע מ"ש הרה"ק הרבי ר' בונים מפרשיסחא זי"ע עה"פ "ומקנה רב הי' לבני גד ולבני ראובן", שהי' להם קנין ברבם ורצו להשאר במקום אשר "חלקת מחוקק ספון". ומעתה יתכן שסברו שכוחו של משה רבינו יסייע להם להאמין בהשגחת השי"ת גם בארץ סיחון ועוג, וכח התורה של משה רבינו יסייע להם להרגיש קדושת התורה גם במקום מושבותם, וכח משה רבינו ישגיח על טפם שלא יגדלו עם מדת רגזנות וחסרון בהסתפקות.

והנה השבתות של שנת השמיטה מסוגלות ביותר להחדיר בקרבנו את השגחת השי"ת בארץ הקודש, ובפרט בימי המצרים שכל הרודף להשיג את השי"ת יוכל להשיגו ביתר שאת, כדאיתא בשם המגיד ממעזריטש זי"ע. ויהי רצון שנזכה לבהירות האמונה ולגאולה השלימה במהרה בימינו.

שוב טענה על שנתאוו לדור בעבר הירדן. אכן להמבואר דעיקר מעלת ארץ ישראל על עבר הירדן הוא כח התורה הגודש את אוריה, הנה נשים אינם מצוות בלימוד התורה ולדידהו אין שום חסרון לדור בארץ סיחון ועוג.

והנה רז"ל כתבו שלא הי' לבני גד ובני ראובן להקדים המקנה לטף, ומשה רבינו אמר להם "בנו לכם ערים לטפכם" ורק אח"כ "וגדרות לצאנכם", לעשות העיקר עיקר והטפל טפל. ויתכן שהי' טענה עליהם, כיצד ישאירו את טפם בעבר הירדן במשך י"ב שנה, והרי קדושת ארץ ישראל נתפשטה לשם רק אחר שנתקדשה ארץ ישראל גופא ומה יגן על הטף במשך אותן שנים.

ובפרט למ"ש בישמח משה (פרשת וישלח) עה"פ (דברים ח' ט') "ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה", ששייבה בחוץ לארץ מולידה מידות רעות וחוסר מידת הסתפקות במועט, וכמ"ש (דברים כ"ה ס"ח) "ונתן לך שם לב רגז", אבל בארץ ישראל "לא תחסר כל בה" מפני שיש בה מידת ההסתפקות.

ובמאור ושמם בפרשתן כתב הטעם שנתנה התורה כח לאב להפר נדרי בתו, לפי שנדרים שהבנות נודרות באים מתוך כעס וחוסר מידת הסתפקות וכגון שאין רוצות לאכול מאכל מסויים, ומצוה על האב לחנכה שתאכל דוקא אותו מאכל שאינה חפיצה בו, ולזה נתנה התורה רשות לאב להפר נדרי בתו בנעוריה, ע"ש.

וא"כ יש אחריות גדולה להשאיר הטף במשך י"ב שנה בארץ סיחון ועוג,

סעודה ג' (מטות) תשפ"ב

נגד הדיבור. ועתה יש לתקן את הדיבור שלנו מלכות פ"ה קרינן לה, שע"י שנתקן את הפה נוכל לגלות מלכותו ית"ש בקרוב. ופרשה זו עוסקת הרבה בתיקון הדיבור וכמ"ש הכתוב "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה", וכן בסוף הפרשה אצל בני גד ובני ראובן א"ל משה רבינו "והיוצא מפיהם תעשו".

ובספה"ק ישמח משה (פרשת כי תשא) עה"פ (שמות ל"ב י"א) "ויחל משה את פני ה' אלוקיו", הביא את דברי רז"ל (ברכות ל"ב) ד"ויחל" הוא לשון "לא יחל דברו" מלמד שהתיר לו נדרו, "ושמואל אמר מלמד שמסר עצמו למיתה עליהם שאמר (שם ל"ב) "ואם אין מחני נא מספרך", וכתב דאלו ואלו דא"ח דהרמב"ם פסק (הל' שבועות ו' ג') דנוגע אינו יכול להתיר את הנדר, והקשה המשנה למלך דאמרינן דמשה התיר כביכול את הנדר של הקב"ה והרי משה ה' נוגע בדבר, שהרי א"ל הקב"ה "לך רד" כל גדולה שנתתי לך אינו אלא בשביל ישראל והכיצד התיר לו את נדרו, אכן מכיון שמשה רבינו מסר נפשו למיתה עליהם ולא ה' אכפת לו כלל מעצמו, בזה סילק נגיעתו והיתה התרתו התרה.

וידוע שהישמח משה זי"ע אמר שהוא מוכן להיות נאבד מב' העולמות ולהיות נידח לגמרי, והעיקר שתהי' כבר ישועת השי"ת וישועת ישראל. וצדיקים כאלו שאין להם שום נגיעה ומוסרים נפשם למען שמו ית', הם עומדים ומתחננים עבור ישועת ה' והם יכולים כביכול להתיר הנדר.

רעוא דרעוין של ימי המצרים היא עת רצון גדולה ביותר, כי מתגלה רצון ישראל לחזור לשולחן אביהם, ומתגלה רצון השי"ת להחזיר את בנו יחידו מגלותו, וכאשר נפגשים ב' הרצונות יחד נעשה מזה "רעוא דרעוין".

ואומרים בסעודה שלישית "יצוה צור חסרו קהילותיו לקבץ מארבע רוחות עדיו להקבץ", שמתעוררת התשוקה לקבץ נדחי ישראל מארבע רוחות שנדחו שם, "ובהר מרום הרים אותנו להרביץ", כי השי"ת הוא רועה רחמן לצאנו וכבקרת רועה עדרו יקבץ כל צאנו, והצולעה יחבוש והחולאת ירפא ולכל המומים שנפלו באריכות הגלות יעלה מזור ומרפא, וכלשון הכתוב (יחזקאל ל"ד י"ב י"ד ט"ז) "כבקרת רועה עדרו וגו' כן אבקר את צאני והצלתי אתהם מכל המקומות אשר נפוצו שם ביום ענן וערפל וגו', ובהרי מרום ישראל יהי' נוהם שם תרבענה בנוה טוב וגו', את האובדת אבקש ואת הנידחת אשיב ולנשברת אחבוש ואת החולה אחזק וגו'". ועיקר החיזוק שיש לנו הוא ש"ואיתנו ישוב נדחים קובץ", כי הוא נמצא עמנו בכל עת הגלות וגם כשגלו לבבל ולאדום שכינה עמהם, וכמו שאומרים בזמירות "ישיב והשיב לא נאמר כי אם ושב וקייבץ" כי הוא יגאל כביכול את עצמו יחד עימנו.

וידוע מ"ש בספה"ק דג' שבתות של ימי המצרים בהם מפטירין ג' דפורענותא, הם כנגד דיבור שמיעה וראי', ופרשה זו בה אנו מפטירין דברי ירמיה' הוא

יחל דברו" שלא יעשה דיבוריו חולין, אז
"ככל היוצא מפיו יעשה" במרום.

ובעת כזאת אין מי שיכול לפטור עצמו
מלעשות ככל יכולתו לקירוב
הגאולה, כי אנו בסיומה של שנת השמיטה
שהיא עת מסוגלת לגאולה, ועם ישראל
נמצא ככבשה אחת בין שבעים זאבים ואין
לה כח לבהלות ופחדים ויסורים ח"ו, ואין
שום מוצא לישועת ישראל אלא קירוב
הגאולה וביאת המשיח. וכל אחד יכול
להתכונן כמה צרות עברו על ישראל
בתקופה האחרונה הן ברוחניות והן
בגשמיות, כמה מן הצאן נטשו את העדר
מחמת הענן והערפל של עקבתא דמשיחא,
וכל זה צריך לעורר התשוקה לגאולה.
ובפרט מי שיוכל לעורר ליבו על צער וגלות
השכינה, שכמעט אלפיים שנה אין לה מנוח
ושולחן אב חסר מקרבנות התמידים בכל
יום, ומי יוכל לשער גודל צער השכינה
מחמת ריחוק בנים מעל שולחן אביהם.

ובימים אלו עלינו להתחזק בתורה ובתיקון
המידות, ובהפטרה קראנו (ירמיהו א'
י"א י"ב) "ויהי דבר ה' אלי לאמר מה אתה
רואה ירמי', ואומר מקל שקד אני רואה,
ויאמר ה' אלי היטבת לראות וגו'", וכתב
המלבי"ם שיש בזה רמז במה שאמר
"היטבת לראות" שצריך לראות את החלק
הטוב שבנבואה, שהוא מה שארז"ל ששוקד
ה' להקדים הפורענות בשתי שנים קודם
"ונושתנם" (דברים ד' כ"ה), כדי שלא יתקיים
"אבוד תאבדון מהר" רח"ל. ובעבודת
ישראל (אבות ב' י"ד) כתב שמה שאמר "מקל
שקד אני רואה", הכונה שכמו ששקדים
גדלים בכ"א יום, כך כ"א ימים שמי"ז
בתמוז עד תשעה באב הם ימים שפלים מאד

ובליל יוה"כ לפני אמירת כל נדרי אומרים
מהזוה"ק, שבו נאמר שאם נדר
השי"ת שיהיו ישראל בגלותא הרי שייך
כביכול לעשות התרה, ויעשה בגין משה
רעיא מהימנא שמסר נפשו למיתה עבור כלל
ישראל וכמ"ש (שמות ל"ב ל"ב) "ואם אין
מחני נא מספרך וגו'", ויתכן דהיינו כסברת
הישמח משה דכיון שמסר נפשו למיתר אינו
נוגע ויכול לעשות התרה.

ובספה"ק זרע קודש כתב דמ"ש "נקום
נקמת בני ישראל מאת המדינים
אחר תאסף אל עמך", שגם לאחר פטירתו
של משה רבינו ע"ה הוא ממשיך ל"נקום
נקמת בני ישראל מאת המדינים" רומז
לדינים, שהצדיק נלחם להמתיקם מעל בני
ישראל. וזהו שאומרים בזה"ק לפני כל נדרי
שמשה רעיא מהימנא שמסר נפשו עבור
ישראל, יפעל הישועה להתיר כביכול נדרו
של הקב"ה ולקרב הגאולה.

והנה בליל יוה"כ כלל ישראל נמצא במעמד
נשגב מתוך הרהורי תשובה נשגבים
ואז מסוגל ביותר להתיר הנדר, אולם ידוע
שימי בין המצרים הם כנגד הימים הנוראים
הבעל"ט ובפנימיותן של כ"א ימים אלו
נמצאת קדושת יוה"כ, ויתכן שלכן קורין
פרשת התרת נדרים בימים אלו כדי לפעול
התרת כנסת ישראל מגלותה.

ובעת הזאת שקורין הפטרת דברי ירמי'
ופרשת "לא יחל דברו" עלינו
להשתדל לקדש את הדיבור, כי יתכן שאנחה
אחת או תפלה אחת היוצא מפינו יכולה
לעלות על כף המאזנים להכריע את הכף
לגאולתן של ישראל, ולזה צריך הפה להיות
קדוש וטהור, וכמ"ש בספה"ק שכאשר "לא

ע"ה הוכיח את בני גד ובני ראובן על שאמרו "ואנחנו נחלץ חושים" ולא אמרו לפני ה' שהכל בעזרתו ית"ש, וע"כ דקדק משה רבינו בתשובתו "אם תחלצו לפני ה'", [ושמעתי שכבר כתב כן האברבנאל זי"ע].

והנה בפרשת דברים (ג' י"ח) אמר משה לבני ישראל "ואצו אתכם בעת ההיא לאמר וגו' חלוצים תעברו לפני אחיכם בני ישראל" ולא נזכר שם "לפני ה'", ואולי י"ל בדרך אפשר, שבני גד ובני ראובן השיבו "נחנו נעבור חלוצים לפני ה' ארץ כנען" והחסירו אות אל"ף שרומז על אלופו של עולם, ואולי ביקשו להתנצל ע"ז שלא אמרו לפני ה' והחסירו העיקר, ורמזו למ"ש במסורה "בני איש אחד נחנו" "נחנו פשענו ומרינו", כי כאשר האדם בזיכוך ובטהרה יכול הוא לראות את השי"ת לנגד עיניו בכל מעשי ידיו כי אין החומר חוצץ בעדו, אבל אם ח"ו חסר טהרת הנפש העצה היא בינתיים להתכלל עם אחינו בני ישראל, כדכתיב (ויקרא י"ט י"ח) "ואהבת לרעך כמוך אני ה'" שע"י התחברות ישראל יחדיו יוכלו לראות תמיד את השי"ת לנגד עיניהם.

וזהו שרמזו בני גד ובני ראובן "נחנו נעבור חלוצים", ומה שהחסרנו שם הוי' אלופו של עולם יען כי שמנו לנגד עינינו להיות באחדות עם ישראל לעשות למענם באהבה ובמסירות נפש, ומכיון שאנו מכוונים למצות "ואהבת לרעך כמוך" זה ממילא "אני הוי'", שהאזהב את בניו של מקום וזוכרם לטובה אוהב וזוכר את המקום ב"ה בעצמו, והטעם שהוצרכנו לזה כי "נחנו פשענו ומרינו" וקשה לנו מאד להיות שם הוי' לנגד עינינו כי אם בסיוע התכללות עם בני ישראל.

והחמדות מתגברין לאדם ובאים לו הרהורים רעים, "ויאמר ה' אלי היטבת לראות כי שוקד אני על דברי לעשותו", הדיבור רומז למלוכה והשי"ת שוקד בימים אלו לכונן מלכות שמים, ובימים אלו נעשית כל ההכנה על ימי המועדים הבעל"ט שבו מנשאים את מלכותו ית"ש. ועל זה אמר התנא (אבות ב' י"ד) "הוי שוקד ללמוד תורה", הוי' בגמט' כ"א, רומז לכ"א ימים אלו שצריך להתגבר ללמוד תורה ועי"ז לכונן מלכותו ית', עכתדה"ק.

ואולי יש לרמוז נמי שבימים הבאים חל יומא דהילולא של אהרן הכהן, ועתה הזמן לקיים (אבות א' י"ב) "הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", ו"הוי" רומז לכ"א ימים הללו שבהם יש לדבוק במידתו של אהרן, ועי"י אהבת חינום נבטל את סיבת החורבן ונקרב את הגאולה.

וכל זה נכלל במה שאמר הקב"ה לירמי' "היטבת לראות", שיש לראות את החלק הטוב הנרמז בנבואת מקל שקדים, שיש לשקוד בימים אלו להרבות תורה ולהרבות שלו' ועי"ז נמנע הפורענות ונקרב הגאולה.

והנה בבעל הטורים הביא מסורה עה"פ "נחנו נעבור חלוצים וגו'", "נחנו נעבור" "בני איש אחד נחנו" (בראשית מ"ב י"א) "נחנו פשענו ומרינו" (איכה ג' מ"ב), וביאר הרמז דודאי "נעבור" למלחמה שהרי "בני איש אחד" אנחנו וכולנו ערבים זל"ז, ואם לא נעשה כן "נחנו פשענו ומרינו".

ואולי נוכל לומר בהקדם דברי הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, דמשה רבינו

מתעוררים רחמים וחמלה על ישראל השרויים בגלות זמן כה רב. והשי"ת מבקש מירמי' שיאמר "באזוני ירושלים" שבעת ההסתר מתעוררים געגועים טמירים ונעלמים, ואז עולה לזכרון "חסד נעוריך אהבת כלולותיך", כי אותה אמונה שהי' לישראל בעת צאתן ממצרים עומדת לפני ה' תמיד ובפרט בעתות הסתרה, וממילא בזה נודע ש"קודש ישראל לה' ראשית תבואתה" (שם ג), שישראל הם מוקדשים ומיוחדים לשמו ית' ו"כל אוכליו יאשמו". ובישמח משה כתב דאע"פ שנכרי נהרג על פחות משה פרוטה היינו לפי שאין הם מוותרים על משהו, אבל כשלוקח נכרי מישראל פחות משהו פרוטה והרי ישראל הם בטבען וותרנים הי' סברא שאין לחייב הנכרי על כך, אבל מכיון שישראל הם בבחי' "קודש" ובקודש יש חיוב אפילו במשהו, כי אף שאין לוקח על משהו מ"מ שמשלם את הקרן אפילו במשהו. וזהו שאמר "קודש ישראל לה'" ויש בהם דין מעילה אפילו בחצי שיעור, ולכן "כל אוכליו יאשמו" רצ"ל אפילו במשהו דמשהו נלמד מ"כל", ולכן "רעה תבוא עליהם" דבן נח נהרג גם על כל דהו, עכדה"ק.

וממילא נפסק להלכה לפ"ד הישמח משה זי"ע בנבואת הנביא ירמי', שלא תיפול אפילו ציפורן קטנה של ישראל וכל הנוגע בישראל כנוגע בבבת עינו של מקום, וישועת ישראל תהי' בעזה"י בשובה ובנחת בקרוב, במהרה בימינו אמן.

ויתכן שהסכים להם משה רבינו ע"ה, ולזה במשנה תורה כתיב "ואצו אתכם וגו' חלוצים תעברו לפני אחיכם בני ישראל", ולא נזכר שם להדיא "לפני ה'" כי זה גופא יחשב לפני ה' מה שזוכרים ומוסרים נפשם עבור ישראל, ועי"ז באים בסופו של דבר לזכור את השי"ת תמיד.

והנבואה של ירמי' בהפטרה דפרשתן מסתיימת בפסוק (ירמיהו ב' ב') "הלוך וקראת באזוני ירושלים לאמר כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך וגו'", ובספה"ק שפת אמת איתא דמה שנאמר נבואה של "כה אמר ה'" למשה רבינו, אחר שהוא זכה למדריגה נעלה יותר של "זה", כמו שאחז"ל (פסיקתא במדבר קלו, ב), "כל הנביאים נתנבאו בכה דכתיב כה אמר ה', ומשה רבינו נתנבא בזה דכתיב זה הדבר אשר ציווה ה'". כי יש יתרון גם לבחי' "כה" שהיא להביא את האור למקום החושך, גם כשא"א להיות בירור והתגלות כראוי רק דרך דמיון. ולפ"ז יתכן לומר שזהו שנרמז בנבואה זו שיש בה כאב גדול על הסתר הגלות וצער החורבן ולכן היא מתחלת בלשון קשה "דברי ירמי'", אמנם ציווה ה' "הלוך וקראת באזוני ירושלים לאמר" אמירה רכה, "והלוך" הוא לשון הווה שדברי חיזוק אלו צריך לומר תמיד "באזני ירושלים" גם בעת הזאת אשר חורבן ירושלים נמשך קרוב אלפיים שנה, "כה אמר ה'" שבחי' "כה" שהיא נבואה בעת הסתר וחשכות מגלה אמירה רכה של בחי' שם הוי', כי בעת החורבן ובימי המצרים

סעודה ג' (מסעי) תשפ"ב

דייקא מתגלה שהם מקיימים "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך", כי בשעת מסעות הגלות היצר מתגבר בכמה מיני אופנים, וישראל ממשיכים לאהוב את השי"ת "בכל לבבך" בשני יצריך וכו' "ובכל נפשך" אפילו הוא נוטל את נפשך" (ברכות נ"ד.), כי במסעות הגלות מסרו ישראל נפשם עקדה"ש באמירת עלינו לשבח, ובכל מאודם שנסיונות הפרנסה במסעות הגלות קשים ביותר, ועכ"ז ישראל מוסיפים אהבה על אהבתם ומקיימים "ושננתם לבניך ודברת בם" במסירות נפש על חינוך הילדים, ולימוד התורה עולה בכוחות עצומים ועכ"ז לא נטו פעמי רגלי ישראל מדרך התורה והעבודה בכל מסעות גלותם.

והאריז"ל הי' נוהג לומר "אנא בכח" שהוא שם מ"ב בניגון וכן מנהג ישראל לומר מ"ב המסעות שבפרשת מסעי בניגון, והדבר מרמז שהיהודי בכל מסע ומסע שהוא עובר אינו פוסק מלנגן ולהוסיף אהבה להשי"ת. ובסוף אנא בכח מסיימים "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", שבזה שאנו מנגנים ומשבחים להשי"ת בכל מסע ומסע ועל כל גל וגל שעובר עלינו אנו מכניעים עצמנו לפניו, בזה אנו מגלים מלכותו ית"ש בכל העולמות.

והאר"י הקדוש זי"ע אמר ע"ד מאז"ל (אבות ד' כ') "אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו", שבמדת "ונקה לא ינקה" אין להסתכל בצורה חיצונית שבאופן חיצוני נראה שאין מועיל תשובה ח"ו, אבל בתחילת וסופי התיבות נרמז שם הוי' ובזה

האר"י הקדוש זי"ע אמר, דמה שאומרים במנחה בשבת (תהילים ס"ט י"ד) "ואני תפילתי לך ה' עת רצון וגו'", כי בדרך כלל זמן מנחה הוא עת דין ובשבת נהפך לרחמים ולכן הוא עת רצון, ואמר החידושי הרי"ם זי"ע דלפ"ז כל שבתות ימי המצרים הם בחי' רעוא דרעוין, שהזמן של דין נהפך לרחמים, וכ"ש בשעת רעוא דרעוין של שבתות אלו, שנתן לנו השי"ת השתא ב' שבתות בתשעת הימים, ואנו תפילה שהשבת הבאה שחל בה תשעה באב, נוסיף אל נוסח הקידוש של שבת קידוש של יום טוב בב"א.

הרמ"ע מפאנו זי"ע אמר ש"אלה מ'סעי ביני ישראל" הם ר"ת גלות א'דום מ'די בי'בל י'ון [וגם י'שמעאל], שגם מסעות ד' גלויות שגלו ישראל הם בכלל המסעות שעל ישראל לעבור לתקן את הנצרך תיקון, והכל הוא "עפ"י ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם" להוציא ולהעלות הניצוצות הקדושים ולקרב התיקון השלם.

והנה מ"ב מסעות הם כנגד שם מ"ב והוא רומז לז' המידות שעל האדם לתקן וכמו שאומרים בימי הספירה, והיינו שהמסעות נועדו לתקן את נפש האדם בכל בחינותיו.

והאריז"ל זי"ע אמר דמ"ב תיבות שב"ואהבת" (דברים ו' ה') הם כנגד שם מ"ב, ואמר לכוין בכל תיבה אות אחת משם מ"ב. וי"ל הרמז בזה, כי אע"פ שישראל עברו כמה וכמה מסעות וכמה הרפתקאות עברו עלינו במ"ב מסעות אלו, מ"מ לא נטשו אהבתם לה' ואדרכא שם

"ה' הצילה נפשי משפת שקר מלשון רמי", שאם ניקח את אותיות שק"ר במילואם שהם שי"ן קו"ף רי"ש, נראה שראשי התיבות הם שקר והאותיות האמצעיות יו"י עולים בגימט' כמנין שם הוי', וסופי התיבות הן אותיות נפ"ש, הרי ששם הוי' מציל ומרחק את הנפש מן השקר, וזה 'ה' הצילה נפשי משפת שקר".

וזהו כוחו של האריז"ל למצוא בתוך השקר את ההמתקה, שהוא שם הוי' המרחק את הנפש מן השקר, שכאשר האדם מתבונן בתוך עלמא דשקרא שמי שמהוה את כל זה הוא אדון כל העולמים בכבודו ובעצמו, ממילא בטל הסתר השקר וניצולין ממנו ומתדבקין אל האמת.

והנביא ירמיה מוכיח אותנו בהפטרותן (ירמיהו ב' ד'-ה') "שמעו דבר ה'

בית יעקב וגו'", ועיקר מוסרו הוא מדוע רחקנו מאת פניו ולא אמרו אי' ה' המעלה אותנו וגו' "הכהנים לא אמרו אי' ה' וגו'", כלומר שבעת הסתר פני ה' עלינו לחפשו ולדעת שהוא נמצא עמנו גם בעת הזאת. וכמשל הנלמד ממעשה הנכד של הרה"ק רבי ברוך ממעזיבז' זי"ע, שבעת משחק הילדים נתחבא ונלאו חבריו לחפשו ועזבוהו לנפשו. וכשיצא ממקום מחבואו וראה שאין אחד מחפש אחריו בא בבכי לפני זקנו, והוריד זקנו דמעה ואמר הרי גם השי"ת הסתתר מפנינו כדי שנחפש אותו, וכאשר מתיאשים והולכים אין לו צער גדול מזה.

והנביא אומר (שם י"ט) "תיסרך רעתך וגו' ודעי וראי כי רע ומר עזבך את ה' אלקיך ולא פחדתי אליך נאום ה' אלוקים צבאו-ת", ונראה הרמז בזה כי כ"ק אאמו"ר זי"ע הי' מרגלא בפומי' משמי' דהרבי ר'

נבין שבודאי מועיל תשובה לשבים. ועוד כתב האר"י לרמז, כי המלאך מט"ט נקר"א ק"ן להקב"ה, ואל תסתכל במלאך זה להאמין שיש בו יכולת אלא הכל מכח שם הוי' ב"ה המרומז בו, ע"ש בדבה"ק [בליקוטי הש"ס עמ"ס אבות].

והנה שמעתי [אולי מהגר"מ וולפסון שליט"א] שרוב בעלי הסוד נפטרו בימי אבלות, האר"י הק', הרמ"ק, הר"ש מאוסטפוליא, הרמ"ע מפאנו, וגם רשב"י נפטר בימי הספירה הוד שבהוד שהוא בימי האבלות על תלמידי רבי עקיבא, ואהרן הכהן בחי' הוד נפטר בר"ח אב. כי עפ"י סוד ימי החושך הם גבוהים מאד. ולכן ימי פטירת הצדיק הוא "יומא דהילולא" ויש שאין אומרים בהם תחנון, אלא שצריך לבעלי הסוד שיגלו זאת עפ"י פנימיות.

וזהו שרמז האר"י שגם כאשר כתוב עפ"י נגלה "נקה לא ינקה" אל תסתכל בקנקן החיצוני אלא בפנימיות שבו, שיש בזה מידת רחמים גבוהה ומרומז בו שם הוי'. וכן כאשר חטאו ישראל ונרמז להם שלא יעלה ה' בקרבם אלא מלאך מט"ט, הנה אחר שהעתיר משה נענה ואמר השי"ת (שמות ל"ג י"ד) "פני ילכו והניחותי לך", וא"כ אין לנו להסתכל שהשי"ת ביקש לרחק אותנו ח"ו במה שאמר לנו (שמות כ"ג כ') "הנה אנכי שולח מלאך וגו'", כי המלאך הזה נקרא בשם ק"ן להורות כי כל זה הי' רק בחינה חיצונית כמו קנק"ן, אבל בפנימיות ביקש השי"ת לראות עד כמה אנו תאבים ומבקשים קרבתו. וזהו "מה שיש בו" ששם הוי' טמון בזה כי הוא ית"ש חפץ קרבתינו.

ובספר פרדס המלך הביא בשם האריז"ל זי"ע ברמז הכתוב (תהלים ק"כ ב')

שהכוונה שעכ"פ יהיו זקוקים ליסורים ח"ו כדי לכבס עוונם].

ויתכן לומר דהחסרון הוא באמת בזה גופא שמרבים בנתר ובבורית דהיינו סיגופים ותעניות וחושבים שבזה תלוי עיקר התשובה, והדבר אינו כן שהרי השי"ת נמצא אתנו בכל עת ובכל רגע והוא ית"ש נטע אותנו "שורק כולה זרע אמת", כלומר שנפח בתוכינו נשמת א-ל חי והנשמה מכרת את יוצרה, ואין לנו אלא לשוב אליו ית' בחרטה על העבר וקבלה על העתיד ובוזה יבא הכל על מקומו בשלום. ואם אין יודעים שבזה תלוי עיקר התשובה ותולים זאת בנתר ובורית שהן פעולות חיצוניות שאינן מיסוד התשובה, הרי עי"ז "נכתם עונך לפני נאום ה' אלוקים" כי העיקר חסר מן הספר, והוא שלא להיות בבחי' "סורי גפן נכרי" כענבים שאינן ידועים לאיזה גפן הם שייכים אלא להכיר את השי"ת ולשוב אליו.

ומנהג האשכנזים להוסיף הפסוק (ירמיהו ג' ד-ה) "הלא מעתה קראת לי אבי אלוף נעורי אתה", והכתוב ממשיך שם "הינטור לעולם אם ישמור לנצח", ופרש"י (שם) "הלואי שבת מרעתך וקראת לי אבי, ואם תעשי כך הינטור לך אדוניך לעולם את אשר חטאת לו, אם ישמור לנצח לא ישמור" עכ"ל, והיינו שאין צורך לחפש נתר ובורית לכבס העוון אלא יש לנו לצעוק אל ה' "אבי אלוף נעורי אתה". הרי הקשר של ישראל אל השי"ת הוא מאז ומעולם, והשי"ת הוא זה שמעיד על "חסד נעוריך אהבת כלולותיך", ואז היינו טובים בעיניו אלא שהושחרנו מרוב אריכות הגלות ופגעי הזמן. על כן אין לנו אלא לקבל על עצמנו לשמור ולעשות ולקיים, וכצירוף החדש (דברים כ"ז ט')

יונתן זי"ע דיש ב' בחינות ביסורין, יש בחי' הסתר פנים של "תיסרך רעתך" שהחוטא נעזב לנפשו ביד הרעה דהיינו הקליפות ומלאכי חבלה או מקרי הזמן והטבע וזהו העונש הגדול ביותר, ויש יסורים שהם בהשגחה פרטית כמו שהאב מייסר את בנו להיטיבו באחריתו.

ולכאו' הרי מצווים אנו להאמין (דברים ח' ה) "כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלוקיך מייסרך", אכן אם האדם אינו מאמין בזה עי"ז גופא עלול להביא על עצמו בחינת "תיסרך רעתך" רח"ל. וזהו שהנביא זועק אלינו מדוע אין אנו אומרים בעת ההסתר אי' ה' אלוקיננו, כלומר לחפש אחריו ולדעת שהוא נמצא איתנו בתוך ההסתר, כי עי"ז שאין מחפשים את השי"ת עלול ח"ו להיות בחי' "תיסרך רעתך" ואז נבין כמה "רע ומר עזבך את ה' אלוקיך", כלומר שאנו צריכים להאמין "כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלוקיך מייסרך", כי האמונה ממשכת את ההשגחה וכמה שנאמין יותר שהשי"ת נמצא איתנו בתוך ההסתרה כן יהי' בפועל ממש יותר, וזה ממתיק את מרידות היסורים כי "עזבך את ה' אלוקיך" הוא "רע ומר" וקרבת ה' אלוקיך הוא טוב ומתוק.

והנה הנביא ירמי' ממשיך בדבריו (שם כ"א-כ"ב) "ואנוכי נטעתך שורק כולה זרע אמת ואיך נהפכת לי סורי הגפן נכרי, כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך בורית נכתם עוונך לפני נאום ה' אלוקים", וקשה להבין היתכן לומר כזאת שאפילו מי שמרבה לכבס עצמו בתשובה אין הכתם נמחה ונמחל ח"ו, והרי אין לך דבר העומד בפני התשובה והלא כל דברי הנביא הם לעורר את ישראל לתשובה, ויש מפרשים

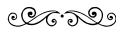
אשתלימו ח' בגדים דלבש כהנא רבא ביומי דכיפורי, ע"כ לשון המדרש, וביאר בקדשו דע"י החטאים אז השי"ת מפשיט כביכול ד' בגדי לבן שהם ר"ת "אמכם" א'בנט מ'צנפת כ'תונת מ'כנסים, ומשמש בד' בגדים שהם ר"ת "אמחץ" א'פוד מ'עיל ח'ושן צ'יץ, עכדה"ק. והנה כאשר נשוב בתשובה, ישמש ה' בבגדי לבן שהיא הנהגת החסד, ואמ"א היא בחי' תשובה שע"י התשובה מחזירים בחי' רחמי אימא עילאה על בני".

ויחי רצון שנזכה לחזור בתשובה שלימה לפניו ולתקן את החטאים שהביאו לחורבנות, ונזכה שתקום עיר על תילה בכיאת גואלנו, במהרה בימינו אמן.

"הסכת ושמע ישראל היום" שזוהי עיקר התשובה, והשי"ת יקבלנו ברחמים.

והספרדים מוסיפים הפסוק "אם תשוב ישראל נאום ה' אלי תשוב", כלומר שאני נמצא כאן ומצפה לכם ואין לכם צורך לחפש נתר ובורית לכבס העוון, אלא פשוט לשוב אלי בפועל ממש.

והרה"ק רבי שמשון מאוסטרפוליא זי"ע (ליקוטי שושנים אות ב') כתב בפירוש מדרש הנעלם, "כד ישראל חייבין אתקיים בהון (ישעיהו נ' א') "ובפשעיכם שולחה אמכם" ואשתאר אמחץ דא אמחץ ראש אויביכם, וכד אתהדרו ישראל בתיובתא אתהדר אמכם לאתראה בשעתא דא

אמרים יקרים

ע"י תורה והתבוננות בחלק אלוקי שבקרבו, בנקל לבא לשמחה

"משנכנס אדר מרבים בשמחה", ובכל פעם שאני מדבר מעניין השמחה של חודש אדר, הבחורים מבינים ששוב אדבר על לימוד התורה, שהרי אדר הוא זמן קבלת התורה בשמחה, ואומנם באמת חייבים לדבר מזה, כי באמת (תהילים י"ט ט') "פיקודי ד' ישרים משמחי לב", ואפי' מי שעדיין אינו במדרגה זו ואינו מרגיש שמחה בעת שלומד דף גמרא, לכה"פ ידע שזהו דבר המשמח ומושך את הלב מאוד.

ומסופר שפעם אמר אחד לפני הגאון מווילנא זי"ע, שעלה בדעתו לומר טעם שאומרים בתחילת שחרית "אדון עולם", דזה הוא מכיון שתפילת שחרית אברהם תיקנה אברהם אבינו ע"ה שהיה הראשון שקראו להקב"ה בשם "אדון" כדאי בחז"ל (ברכות ד:). וכששמע זאת הגאון מווילנא זי"ע שמח בזה עד למאוד, ושאלוהו תלמידיו, ילמדנו רבינו מה השמחה הגדולה הרי זה ווארט פשוט. וענה להם שזה פירושו לאמיתתה של תורה, וכיון ש"פקודי ד' ישרים" ואמיתיים הם "משמחי לב", לכך שמחתו גדולה כל כך.

אמנם גם לעזור ליהודי זה דבר מאוד משמח, וצריך כל אחד לראות איך לפתוח לעצמו את הלב, העיקר שיהיה בשמחה. ובאמת לכל אדם יש מעלות ונקודות טובות שיכול לשמוח בהם, וכן אי' בספה"ק ישמח ישראל ועוד עה"פ (תהילים ק"ד ג') "אזמרה לאלוקי בעודי", דכל אדם יש לו חלק אלוקי ממעל ועוד נקודות טובות שתמיד נמצאות בליבו, והאדם צריך להתבונן בזה ולהודות ד' על הנקודות והדברים הטובים שיש לו, ובפרט בנקודה העמוקה שבכל לב של איש ישראל שזהו חלק ד' ממש אשר שוכן אצל כ"א מישראל.

מי שזוכה מרגיש גם טעם ועריבות גשמית בלימוד התורה ובתפילה

התאספו כאן יחד בסעודת צפרא דשבתא של שבת קודש פר' משפטים, והנה בריש פרשתן (שמות כ"א א') "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", ופרש"י "כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם". והדבר מרמז על העניין שהאיש אשר זוכה לטעום מתיקות התורה, זוכה שבעת שעוסק בדברי תורה ובפרט בדיני ממונות, מרגיש בנפשו תענוג גדול כמו שאדם פשוט מרגיש בעת אשר אוכל מאכל ערב ומתוק לחיך.

ומתאמרא בשם אדמו"ר ר' צבי הירש מקרעטשניף ירושלים זצ"ל, שאמר בדרך צחות "שמי שמרגיש טעם קוגל בעת אמירת 'נשמת', הוא מרגיש טעם 'נשמת' גם בעת שאוכל קוגל". ועומק העניין, דהאדם אשר זוכה שכל תענוגיו הם רק בדברי תורה ותפילה, אזי מרגיש גם באכילה התקרבות אל ד' ו"קרבת אלוקים לי טוב" (תהילים ע"ג כ"ח). והנה לא רחוקה הדבר ממך אלא בפוך ולבך לעשותו, שהרי אפי' בדורינו אנו יכולים לראות אנשים אשר מתענגים מאוד על התורה, וששים ושמחים כמוצאים שלל רב בכל דבר תורה וכל חידוש וכל שמועה נאה, ואין שום דבר בעולם שישווה להם לתענוג הזה. כמו שראיתי אצל **הגאון הגדול מורנו רבי מאיר לוריא שליט"א** בעת אשר למדתי בכולל, איך שמפזז ומתענג על ד' בכל דיבור ודיבור.

ומצאנו זה העניין בסוף הפרשה (שמות כ"ד י"א) "ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו, ויחזו את האלוקים ויאכלו וישתו", ותרגם **אונקלוס**, "וחזו ית יקרא דה' והוו חדן בקרבניהון דאתקבלו ברעוא כאילו אכלין ושתין", ופירוש הדברים, שששו ושמחו שה' קיבל הקרבנות ברצון, והיה נחשב להם כתענוג דאכילה ושתיה. ועל זו הדרך פירשו צדיקים מה שאמר דוד המלך ע"ה (תהילים ס"ג ה"ו) "כן אברכך בחיי בשמך אשא כפי, כמו חלב ודשן תשבע נפשי ושפתי רננות יהלל פי", שנעים זמירות ישראל מגלה לנו, שבעת שהוא מפאר ומרומם שם ד', הוא מרגיש הנאה כמו חלב ודשן, שמרמז על העניין של אכילה לשובע ובתענוג.

והנה היום בבוקר בעת תפילת שחרית היתה אמירת 'נשמת' ספוגה מתיקות ועריבות, בזכות הבחורים שהתפללו בקול רם נעים וערב בהתלהבות קודש, ובאמת יכלו להרגיש בזה טעם ד', וצריך להוקירם על שסייעו בתפילתם.

(סעודת צפרא דשבתא לבני העליה ני"ו חברי "מרא דחושבנא", פרשת משפטים-שקלים תשפ"ג - חלק ה')

